

Partimotion

Motion till riksdagen: 2014/15:193

av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

Några kulturfrågor

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	3
4	Feministisk strategi	4
5	Kulturlöftet – ett gemensamt ansvar för konst och kultur	5
6	Film för alla.....	5
6.1	Digital bio och den svenska filmens kulturarv	6
7	Satsning på språk- och läsförståelse.....	7
8	Konstnärernas villkor	8
8.1	Konstnäsallianserna	9
8.2	Bildkonstområdet	10
8.3	Den statliga inkomstgarantin för konstnärer	11
9	Funktionshinderperspektivet.....	12
10	Populärkulturen.....	12
11	Public services finansiering	13

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som får till uppgift att kartlägga och ta fram en strategi för att uppnå ett jämställt kulturliv.

TC22A30C39F1D

2014-11-03 14:53:00

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att ta fram ett förslag till lagstiftning som motsvarar den norska kulturlagen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om hur det framtida filmstödet ska se ut.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen aktivt bör verka inom EU för att sänka momsens på e-böcker.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör utreda möjligheterna till att skapa en tredje anställningsform för bild- och formkonstnärer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur enprocentsregeln kan spela en större roll i framtida byggnationer och investeringar och vilka eventuella sanktioner som kan vara aktuella mot byggherrar som inte tillämpar den.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att tydliga riktlinjer och information om enprocentsregeln tas fram och på lämpligt sätt sprids till framför allt statliga myndigheter, kommuner och landsting.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att enprocentsregeln blir en bindande miniminivå i budgeten för offentliga byggprojekt.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att utställningsarrangörer som får statliga bidrag ska tvingas att tillämpa MU-avtalet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utforma en nationell strategi för bild- och formkonst.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på hur museisektorn ska införa och tillämpa ett funktionshinderperspektiv, på samma sätt som uppdrag getts om genusperspektivet, inom sin verksamhet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör inrätta ett populärkulturcentrum för film, musik, dataspel, serietecknande och annan samtida populärkultur.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med syfte att ta fram en ny finansieringsmodell för public service som garanterar både en långsiktigt hållbar finansiering och public service oberoende.

3 Inledning

Konst och kultur är omistliga värden i ett samhälle. För att vi människor ska leva ett gott liv krävs att vi har tillgång till dans, musik, film, teater, litteratur, bildkonst och andra konstformer. Enligt regeringsformen är målet för den offentliga makten att skapa ett samhälle präglad av ”social, ekonomisk och kulturell välfärd”. Kulturpolitik handlar därför i ordets ursprungliga bemärkelse om välfärd – att vi tillsammans ska se till att vi färdas väl genom livet i det samhälle vi kan påverka.

Kultur kan vara underhållande, men konsten får aldrig reduceras enbart till sådant som är lättillgängligt och ämnat att underhålla för stunden. För att konsten ska få möjlighet att spela en större roll i samhället och våra liv måste politiken vara aktiv och skapa förutsättningar för kultur som både underhåller och roar men också provocerar, retar och upprör.

Kulturen i ett demokratiskt samhälle försvarar varje människas lika värde och olika gruppers rätt till val av liv, religion och tradition samtidigt som universella mänskliga rättigheter värnas. Ett lands kulturpolitik speglar dess syn på människan, både som skapare och som mottagare av det som skapats av andra. Vänsterpartiets kulturpolitik vill både främja och skapa förutsättningar för konstskapandet på såväl det lekfulla, spontana planet som på den professionella nivån.

Ansvar för att vi alla ska ha tillgång till högklassig och professionellt framställd kultur och möjlighet att själva utöva olika former av kultur vilar på det allmänna. Detta gäller särskilt i ett samhälle som värnar alla människors lika möjligheter till ett gott liv och där inga får sina liv begränsade p.g.a. klass eller kön.

Genom kulturen kan vi människor tolka och definiera vår tid, vårt förflutna och våra visioner framåt. Makten över tanken skapas i hög grad av vår möjlighet att utöva kultur och av att få kulturupplevelser. Våra föreställningar präglas av den världsbild som andra förmedlar till oss men också av vilka möjligheter vi har att själva berätta våra historier. Kultur och kulturyttringar är därför aldrig neutrala. De präglas av sin tids föreställningar, motsättningar och villkor. Kampen mellan olika intressen kan bestämma hur den mänskliga kommunikationen och kulturen utvecklas. Det handlar om kontroll över samhällets resurser och om tolkningsföreträde. Därför behövs en progressiv kulturpolitik som bl.a. präglas av normkritiska, feministiska och antirasistiska perspektiv.

Efter åtta år av borgerligt styre är vi många som är svältfödda på en kulturpolitik värd namnet. Den förda politiken har slitit sönder den konstnärliga friheten med nyttokrav och reglering och med villkor som det inte går att leva på som konstnär. En

framväxande högerextrem rörelse både begränsar våra möjligheter att utöva kultur och ifrågasätter den fria kulturen. Konst och kultur ska stå fri och skapa sina egna riktlinjer.

Vår kulturpolitik utgår från tillgänglighet, allas rätt till kultur. En ny kulturpolitik måste ta kulturen på allvar. Vi vill t.ex. se en prioritering av barnkulturen. En ny kulturpolitik måste göra upp med nollvisioner som förbjuder graffitikonst. Den måste också förbättra kulturarbetarnas ekonomiska villkor. En ny kulturpolitik måste få kosta.

4 Feministisk strategi

Könsmaktsordningen, heteronormen, den strukturella rasismen och klasstillhörighet begränsar det fria uttrycket genom att osynliggöra, undertrycka och nedvärdera berättelser och erfarenheter. Jämställdhet och jämlikhet kan därför aldrig uppnås, vare sig i samhället i stort eller inom kulturen, om vi inte bekämpar och segrar över dessa maktstrukturer.

Precis som samhället i övrigt så genomsyras även kulturpolitiken och kulturlivet av patriarkala strukturer. Män är överrepresenterade inom kulturens alla områden. Det innebär att alla andras berättelser, erfarenheter och uttryck förblir underrepresenterade på alla nivåer i kulturlivet. Både historia och nutid präglas av osynliggörandet av kvinnor men även av hbtq-personer, personer med olika funktionsnedsättningar, rasifierade grupper och nationella minoriteter.

Kulturpolitikens uppgift är att ge riktlinjer som säkrar att samhällets kulturstöd främjar allas delaktighet i det kulturella livet, vilket bl.a. innebär att alla ska ha lika möjligheter till utbildning, arbete, karriär, anslag och stipendier inom varje konstområde. Det är därför glädjande att regeringen uttalat att den avser att bedriva en feministisk kulturpolitik. Samtliga myndigheter inom kulturområdet har i uppgift att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sina verksamheter för att bidra till att uppnå det kulturpolitiska målet om allas möjlighet att delta i kulturlivet. Av årets budgetproposition framgår att två kulturmyndigheter, Konstnärsnämnden och Statens musikverk, har fått i uppdrag att bedriva ett utvecklingsarbete för jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheterna ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Det är ett bra steg i rätt riktning, men mer måste göras.

För att uppnå en högre grad av jämställdhet behöver köns- och maktfördelning inom kulturlivet synliggöras i den byråkratiska och politiska sfären. Frågorna bör ses över i en utredning. En sådan utredning ska ha i uppdrag att kartlägga hela kulturlivet ur ett könsmaktsperspektiv – både hos dem som skapar och hos publiken – samt ta fram en strategi för att uppnå jämställdhet. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som får till uppgift att kartlägga och ta fram en strategi för att uppnå ett jämställt kulturliv. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Kulturlöftet – ett gemensamt ansvar för konst och kultur

Det talas ofta om kulturens betydelse, men i praktiken vill makthavare inte alltid betala vad det kostar att ha ett rikt, fritt och oberoende kulturliv. Kulturens roll i samhället och för samhällets utveckling är så fundamental att det är dags att lagfästa samhällets ansvar för kulturen. Vänsterpartiet vill även att anslaget till kulturen totalt sett ska uppgå till 1 procent av statsbudgeten.

I Norge finns sedan en tid en lag som befäster samhällets ansvar för kulturen. Detta har visat sig vara ett bra tillvägagångssätt för att stärka kulturens ställning. Vi anser att Sverige snarast ska följa Norges exempel i fråga om en sådan kulturlag. Regeringen bör ges i uppdrag att ta fram ett förslag till lagstiftning som motsvarar den norska kulturlagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Film för alla

Film är en konstform som i sig rymmer alla andra konstarter: berättelsen, bilden, musiken, skådespeleriet och dansen. Det är ett medium med stor genomslagskraft som i hög grad formar vår bild av världen och är vid sidan av musiken den konstform som flest ungdomar regelbundet kommer i kontakt med. I bästa fall kan konsten skärpa synen och stimulera tanken, aktivera känslan och skapa samhörighet på demokratisk och humanistisk grund.

Jämlikhet och jämställdhet kan inte uppnås utan att bekämpa befintliga maktstrukturer. För att det ska bli verklighet behöver vi film som spränger gränser och utmanar de rådande normerna och som belyser historier och berättelser som annars inte skulle uppmärksammas.

Svensk film behöver bättre och mer långsiktiga villkor för att kunna hävda sin särart i den internationella konkurrensen. Vi värnar mångfald inom filmen. Filmen har en viktig funktion i att spegla det svenska samhällets utveckling. Film visas på fler dukar och skärmar jämfört med tidigare. Svensk film är i dag underfinansierad. Vi ser ett framtida utvidgat filmavtal som det alternativ som skulle kunna skapa bättre ekonomiska villkor och därmed bättre konstnärliga villkor för filmen.

Förutsättningarna för produktion av svensk kvalitetsfilm för barn och unga behöver stärkas. Även uppdraget att verka för ökad jämställdhet och mångfald bland filmskaparna och stödet för internationell marknadsföring av svensk film behöver stärkas. Inför utgången av filmavtalet bör det statliga filmstödet utformas i framtiden utredas. Regeringen bör tillsätta en utredning för hur det framtida filmstödet ska se ut. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.1 Digital bio och den svenska filmens kulturarv

Vänsterpartiet vill främja digital teknik. Staten måste ta ett större ansvar för skiftet från analog till digital teknik på t.ex. landets biografier och bibliotek. Digitalbio ska finnas på mindre orter så att landsbygdens invånare kan ta del av den bredd i filmutbudet som finns i storstäderna. De biografier som i dag inte har kunnat ta del av statliga digitaliseringspengar, eftersom de saknar egeninsatsen om 50 procent, återfinns nästan undantagslöst på små orter. Digitaliseringen av landets biografier handlar inte bara om att visa film. Det ger goda möjligheter för landsbygden att ta del av teater, opera och sportevenemang samt bidra till att fylla invånarnas behov av mötesplatser. Därför anser vi att ett stöd också ska ges för nya biografier där sådana inte finns.

I takt med att tekniken förändrats står Svenska Filminstitutet (SFI) inför en stor utmaning. Den äldre svenska filmen kommer inte att kunna visas på mer än några enstaka biografier om den inte digitaliseras. Detta handlar om enorma mängder film och en tekniskt betydligt mer avancerad teknik. SFI har i sina arkiv 2 500 äldre långfilmer och 6 000 kortfilmer. Här finns hela det svenska filmiska kulturarvet – allt ifrån stumfilmstiden fram till våra dagar. De senaste filmerna är dock, med några få undantag, inspelade digitalt.

Många andra länder har uppmärksammat detta dilemma och har budgeterat medel för att kunna rädda sitt kulturarv. England, Finland och Frankrike har alla vidtagit åtgärder som kommer att rädda respektive lands kulturarv.

SFI har på eget initiativ tagit från sin buffert och gjort en rad investeringar i kompetens och digital utrustning. År 2013 inleddes arbetet med att utföra högkvalitativa digitaliseringar av knappt 20 långfilmer. Det handlar om filmer som Hugo och Josefín, Flicka och hyacinter och Dom kallar oss mods. SFI påpekar att med nuvarande takt kommer det att ta 200 år att digitalisera det filmiska kulturarvet. Problemet är att om uppskattningsvis 10 år kan både den utrustning och den kompetens som krävs för att kunna genomföra en storskalig scanning av analoga filmer till digitala format, inte minst för fullödiga visningar på biograf i framtiden, saknas.

Vänsterpartiet anser att det svenska filmiska kulturarvet har samma vikt som andra kulturarv och inte får förfalla. Målet bör vara att hela det svenska filmarvet ska digitaliseras. Det filmiska kulturarvet får heller inte vara otillgängligt för allmänheten, med en digitalisering kan filmerna visas på alla digitala biografier.

7 Satsning på språk- och läsförståelse

Goda språkliga kunskaper och verktyg är en förutsättning för den personliga utvecklingen, den sociala kontakten och den demokratiska delaktigheten i samhället. Medborgarna i ett land har rätt till den gemenskap som språket innebär och med hjälp

av detta kan hen både delta i det sociala livet och hävda sina demokratiska rättigheter. Det skrivna ordet har genom ny teknik och internet fått väldigt många att uttrycka sig över nätet. Just därför är det betydelsefullt att stötta dem som inte har tillgång till en egen dator. Här fyller biblioteken och en nationell biblioteksstrategi en viktig funktion för att förverkliga det övergripande demokratiska målet med allas rätt att delta. Mot bakgrund av detta är regeringens förslag i årets budgetproposition om att en nationell biblioteksstrategi ska tas fram för att främja samverkan och kvalitetsutveckling inom hela biblioteksväsendet, mycket välkommet.

För barn och ungdomar är språkförståelsen och läsandet extra viktigt, dels för att främja deras personliga utveckling, dels för att ge dem verktyg för livet som väntar. I såväl samhällsdebatten som i Litteraturutredningen – Läsarnas marknad, marknadens läsare – från 2012, framgår det tydligt hur främst unga pojkars språkförståelse och läsförståelse drastiskt har sjunkit på senare år. Inte minst bland unga pojkar finns en risk att p.g.a. bristande språk- och läsförståelse ställas vid sidan av samhället, både på ett personligt och på ett socialt plan.

Litteraturutredningen har många förtjänster. Det starka fokus som utredningen lägger på nödvändigheten att stimulera läsning och bildning, främst bland barn och unga, i ”Ett läslyft för Sverige” är mycket bra. Skillnaderna mellan de som läser och de som inte läser är mer uttalat för klass än för kön. Därför är det i det längre perspektivet viktigt att avsätta resurser för att motverka ett bildningsmässigt tudelat samhälle.

Vänsterpartiet vill lägga stor kraft på en satsning för att främja språktillgången och läsförståelsen bland såväl unga som gamla, för att på så sätt öka den samhälleliga gemenskapen. För att uppnå syftet med en sådan satsning är det viktigt att insatserna sätts in mycket tidigt i barns och ungas liv. Vi delar Litteraturutredningens bedömning att lärarnas kunskaper om litteratur, särskilt barn- och ungdomslitteratur samt litteraturdidaktiska kunskaper, behöver stärkas. Likaså vore det önskvärt att inleda en försöksverksamhet med läsombud i förskolorna i enlighet med Litteraturutredningens förslag.

En annan viktig förutsättning för att säkra en god tillgänglighet och en jämbördig kvalitativ ingång till litteratur och läsande för landets unga är att det finns bra skolbibliotek med utbildade bibliotekarier. Vi instämmer därför i Litteraturutredningens förslag om att det i skolförordningen (2011:185) samt i gymnasieförordningen (2010:2039) införs bestämmelser som anger att huvudmännen ska eftersträva att skolbiblioteken ska vara bemannade med bibliotekarier som har kompetens att vara ett stöd till elever och lärare i det läsfrämjande och pedagogiska arbetet.

För att ytterligare stimulera läsandet bland såväl unga som gamla och öka tillgängligheten till e-böcker bör momsens sänkas för e-böcker. Vänsterpartiet drev på så

att bokmomsen sänktes till 6 procent i januari 2002, vilket också bidrog till att läsandet ökade när böckerna kunde säljas billigare. Sedan dess har e-boken dykt upp på marknaden och därmed har en ologisk skillnad uppstått beträffande momsbeloppet. Momsen på en e-bok är 25 procent, samtidigt som momsens för en ljudbok, dvs. cd-skiva, är 6 procent. Denna ordning måste ändras.

År 2011 beslutade riksdagen att säga ja till sänkt moms för e-böcker. Skatteutskottets förslag om samma momssats på alla typer av böcker antogs av en i stort sett enig riksdag. Riksdagsbeslutet gällde Sveriges syn på EU-kommissionens s.k. grönbok om mervärdesskattens framtid, där en av punkterna gällde frågan om likvärdig moms för alla böcker oavsett format.

Den högre momssatsen kvarstår på e-böcker. Det motiveras med att en reducerad moms på tjänster som tillhandahålls på elektronisk väg i nuläget inte anses vara förenlig med EU:s momsdirektiv (2006/112/EG). Detta direktiv ger bindande anvisningar till hur momslagstiftningen ska vara utformad. Regeringen bör aktivt verka inom EU för att möjliggöra att momsens sänks på e-böcker. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 Konstnärernas villkor

Respekten för konstnärligt arbete är i allmänhet låg i vårt samhälle. Ju närmare man kommer den direkta konstnärliga verksamheten desto sämre blir i regel de ekonomiska villkoren. Konstnärer är underbetalda och det finns tyvärr inom politiken ofta mycket liten förståelse för de specifika förhållanden som råder för konstnärligt skapande. Vi instämmer i FN:s rapport om konstnärliga rättigheter: Konstnärlig kreativitet är nödvändigt för utvecklingen av levande kulturer och fungerande demokratiska samhällen.

Scenartisters villkor har försämrats framför allt genom att allt fler skådespelare, dansare och sångare som tidigare var anställda nu pressats ut i en osäker frilanstillvaro. Försämringen av a-kassan var en reform som slog hårt mot artister som lever på tidsbegränsade uppdrag. Konstnärer tvingas ofta också ta jobb utanför sitt verksamhetsområde för att överleva. Dessutom har ersättningarna till både konstnärer och kulturskribenter urholkats eller sänkts.

En förskjutning har skett i fråga om vem som äger rättigheterna till den konstnärliga verksamheten. I allt mindre grad är det konstnären – författaren, kompositören, bildkonstnären, musikern, skådespelaren och regissören – som äger sitt verk och i stället har förläggare, filmproducenter och skivbolag genom sitt köp av verket tillskansat sig rätten att göra vad de vill med den konstnärliga produkten.

8.1 Konstnärssallianserna

Det är viktigt att professionellt verksamma kulturskapare både får en rimlig lön och har samma sociala förmåner som andra yrkesarbetande människor i samhället. Vi måste göra upp med föreställningen att konstnären trots lång utbildning och hög kompetens antas kunna utföra sitt arbete mot en mycket låg eller ingen ersättning alls. Vi måste också komma ifrån den felaktiga utgångspunkten att en konstnärssallians inte skiljer sig från den gängse småföretagarens. Dessa uppfattningar har gjort att många konstnärer tvingas leva i stor ekonomisk otrygghet och ibland tvingas in i ett entreprenörskap som inte alls passar för den kreativa verksamheten.

Trots att den egna företagarens eller den fast avlönade arbetarens förutsättningar skiljer sig kraftigt från konstnären antas hen fungera i ett system som är anpassat efter den fasta månadslönen eller småföretagets struktur. Detta leder ofta till att konstnären hamnar utanför de vanliga försäkringssystemen med rätt till a-kassa, pension eller sjukförsäkring.

En modell för att komma runt dessa problem och som har förbättrat frilansarnas möjligheter till försörjning och kompetensutveckling mellan uppdragen är den tredje anställningsformen, de s.k. teater-, musik- och danssallianserna. Frilansande skådespelare, dansare och musiker kan där ha en grundanställning och när de får annat uppdrag tar de tjänstledigt från alliansen. Dessa allianser erbjuder vidareutbildning och hjälp med förmedling av uppdrag, både till dem som är anställda och till dem som inte har haft möjlighet att anställas. Därigenom får konstnärerna en relativ trygghet, samtidigt som de kan utvecklas konstnärligt och bidra till ett rikare kulturliv för alla. Vi har under lång tid i vår budgetmotion avsatt 20 miljoner kronor årligen för att förstärka teater-, musik- och danssallianserna, därför är det mycket glädjande att regeringen i årets budget föreslår att dessa allianser tillförs ytterligare 20 miljoner kronor fr.o.m. 2015.

Vänsterpartiet vill också undersöka möjligheterna att skapa en fjärde konstnärssallians för bild- och formkonstnärer. Bildkonstnärerna är den grupp kulturskapare som har de sämsta ekonomiska villkoren av alla. Regeringen bör skyndsamt utreda möjligheterna till att skapa en tredje anställningsform för bild- och formkonstnärer. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

8.2 Bildkonstområdet

I vår tid där allt ska förvandlas till varor riskerar även bildkonsten att reduceras till en vara bland andra varor på marknaden. Där märks inte konstens avgörande betydelse för människan. I stället blir konstnärliga produkter investeringsobjekt och status för det fåtal som har råd.

Bild- och formkonstnärernas arbets- och levnadsvillkor är avgörande för vilken mångfald och kvalitet som ska finnas på konstscenen. Den s.k. enprocentsregeln – som stadgar att 1 procent av byggkostnaderna för offentliga investeringar eller byggprojekt ska gå till konstnärlig utsmyckning – var ett framsynt och kulturfrämjande beslut när den infördes. Regeln fyller en viktig funktion vid ny- och ombyggnationer för att vi ska få attraktiva och konstnärligt utformade offentliga miljöer. Dessutom är konstnärlig gestaltning av offentlig miljö en ekonomiskt betydelsefull arbetsmarknad för bild- och formkonstnärer. Enprocentsregeln spelar således en viktig roll ur flera hänseenden. Tyvärr följs den inte alltid.

Trots att många kommuner och landsting har riktlinjer eller målsättningar för enprocentsregeln, visade Konstnärsnämndens rapport Ingen regel utan undantag, från 2013, att det bara är 33 procent av kommunerna och 37 procent av landstingen som tillämpar enprocentsregeln just som en regel. Även statliga myndigheter saknar direktiv för tillämpningen. Vänsterpartiet anser att det finns ett stort behov av tydligare riktlinjer och information kring enprocentsregeln och att det eventuellt behöver införas sanktioner mot dem som bryter mot regeln.

Ytterligare åtgärder behöver även övervägas på nationell nivå för att stimulera och skapa förutsättningar för att öka och fördjupa olika former för samverkan mellan offentliga aktörer – stat, landsting, regioner och kommuner – och med privata aktörer. Det är bl.a. viktigt att konstnärerna kommer in tidigt i plan- och byggprocesserna. Konstnärlig kunskap och idéer behövs i dialog med arkitekter och andra för att projekten ska vara hållbara ekonomiskt, tekniskt och konstnärligt.

Regeringen bör utreda hur enprocentsregeln kan spela en större roll i framtida byggnationer och investeringar samt vilka eventuella sanktioner som kan vara aktuella mot byggherrar som inte tillämpar den. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen bör även tillse att tydliga riktlinjer och information om enprocentsregeln tas fram och på lämpligt sätt sprids till framför allt statliga myndigheter, kommuner och landsting. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Enprocentsregeln är som ovan angetts en ekonomisk princip med målsättningen att vid nybyggnation, ibland även om- och tillbyggnad, avsätta en procent av budgeten för det specifika byggprojektet till offentlig konstnärlig gestaltning. Inom en del statliga verk, landsting, regioner och kommuner avsätts i stället en procent av den årliga nettoinvesteringsbudgeten. Anslaget är då inte direkt knutet till ett projekt. Det finns i Sverige ingen lag eller förordning som föreskriver hur och när enprocentsregeln ska tillämpas för konstnärlig gestaltning. Enprocentsregeln är ett riktmärke och således inte tvingande för vare sig staten, landstingen eller kommunerna. Vänsterpartiet anser att

enprocentregeln borde utgöra en lagstadgad miniminivå för hur stor andel av budgeten, vid respektive byggprojekt, som ska avsättas för konstnärlig gestaltning. Regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att enprocentregeln blir en bindande miniminivå i budgeten för offentliga byggprojekt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Medverkan- och utställningsavtalet (MU-avtalet) har gett bildkonstnärer något bättre villkor, men avtalet följs alltför sällan, drygt 40 procent av Sveriges utställningsarrangörer tillämpar MU-avtalet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att utställningsarrangörer som får statliga bidrag ska tvingas att tillämpa MU-avtalet. Det bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Bild- och formkonst behöver en nationell strategi som samlar de viktigaste förslagen för att fler konstnärer ska kunna leva på sitt arbete samt att fler personer får tillgång till bildkonst i samhället. Regeringen bör utforma en nationell strategi för bild- och formkonst. Detta vill vi att riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.3 Den statliga inkomstgarantin för konstnärer

Till särskilt framstående författare, filmare, bildkonstnärer, dansare, kompositörer och andra konstnärer fanns tidigare möjligheten att ge en statlig inkomstgaranti, en hedrande konstnärslön. Riksdagen beslutade 2010 att avveckla den statliga inkomstgarantin för konstnärer. De som nu innehar en garanti är inte berörda av beslutet, utan det innebär att inga nya inkomstgarantier kommer att beviljas. Inkomstgarantin innebär att mottagaren är försäkrad en minimiinkomst på fem basbelopp, för år 2014 är summan 222 000 kronor. För närvarande finns sammanlagt 139 innehavare av inkomstgaranti. Konstnärsnämnden fördelar statliga inkomstgarantier inom bild, form, musik, teater, dans och film. Det belopp som betalas ut minskas i förhållande till andra inkomster, vilket innebär att garantin helt faller bort om konstnären når en egen inkomst på ca 260 000 kronor. Att kalla inkomstgarantin för konstnärslön, vilket man hör ibland, är alltså felaktigt.

Stödet kan vara en förutsättning för längre perioder av skapande eller för projekt som inte är ekonomiskt gångbara. Dessutom är det ett erkännande från samhället för de kulturella insatser som dessa konstnärer har bidragit med. Vänsterpartiet anser att inkomstgarantin är viktig och att nybeviljandet därför bör återupptas. Den statliga inkomstgarantin för konstnärer bör återinföras.

9 Funktionshinderperspektivet

Riksdagen fattade år 2000 beslut om att Sverige skulle vara ett samhälle tillgängligt för alla år 2010. Detta mål är vi fortfarande långt från att uppnå.

Bristande tillgänglighet är ett lika stort problem inom kulturområdet som i samhället i övrigt. Men tyvärr är funktionshinderperspektivet fortfarande osynligt i mängder av dokument och uppdrag med koppling till kultur och kulturpolitik.

Av Myndigheten för delaktighets öppna jämförelser 2012 och 2013 framgår att det för många av de centrala museerna kvarstår arbete med att undanröja funktionshinder. Ingen av museimyndigheterna uppfyller samtliga tretton kriterier för grundläggande tillgänglighet. Av uppföljningen för 2013 framgår dock att de statliga museerna arbetar bättre och mer systematiskt med tillgänglighet till lokaler, information och verksamhet än vissa andra myndigheter.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på hur museisektorn ska införa och tillämpa ett funktionshinderperspektiv, på samma sätt som uppdrag getts kring genusperspektivet, inom sin verksamhet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10 Populärkulturen

Den kultur som uttrycks genom film, serier, dataspel och musik anses många gånger inte vara riktigt fin kultur. Vissa musikformer har mycket hög status medan andra, t.ex. sådana som breda ungdomsgrupper lyssnar på, värderas lägre. Det som brukar kallas populärkultur inrymmer också det som kommer att anses som klassiskt i framtiden. Inte sällan anses även verk med mycket högt konstnärligt värde stå lågt i kurs enbart p.g.a. vilket medium som har använts.

I dag utmålas exempelvis dataspel och e-sportande felaktigt som orsak till allt från dåliga skolresultat till asocialt beteende. Men oavsett vad så måste inte kultur ha en positiv effekt för att ha ett existensberättigande. Dataspel har ett värde i sig som kulturföreteelse och sportform. Vi behöver erkänna och stödja e-sporten, inte demonisera den. Vänsterpartiet anser att det är ett problem att dagens kultur- och idrottspolitik inte förmår att ge plats och utrymme till sådant som politiken inte är van vid. Det behöver finnas en plats för e-sport inom kultur- och idrottsvärlden. Kulturpolitik handlar inte om att vara smakdomare utan låta all kultur blomma. Det måste finnas plats för såväl Carolina Falkholt, Madeleine Leander som Vermeer.

Populärkulturen har ett värde i sig eftersom den betyder så mycket för så många människor. Dessutom säger den en hel del om vårt samhälle och den tid vi lever i. Även dessa moderna kulturyttringar ska fångas upp och tillgängliggöras. Därför bör det inrättas ett populärkulturcentrum för film, musik, dataspel, serietecknande och annan samtida populärkultur. Det ska ansvara för utställningar, men till en början inte bygga på egna samlingar utan låna från andra institutioner. Regeringen bör inrätta ett

populärkulturcentrum för film, musik, dataspel, serietecknande och annan samtida populärkultur. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11 Public services finansiering

Uppdraget för SVT, SR och UR är att informera, underhålla och utbilda. Public service ska ge lyssnare och tittare allt från nyheter och dokumentärer till nöjesprogram och kunskap – på ett sakligt och objektiva sätt. För att public service ska kunna uppfylla sitt uppdrag krävs att public service har en god och långsiktig finansiering, hög legitimitet hos svenska folket och är oberoende gentemot statsmakten, politiker och näringsliv.

Vi vill ha en bred radio och tv i allmänhetens tjänst med ett utbud som gör att den som vill kan klara sig utan kommersiella kanaler och dyra abonnemang och ändå få tillgång till information, underhållning och utbildning. Vår ståndpunkt skiljer sig således från dem som förespråkar att public service ska ha ett smalare utbud som enbart omfattar nyheter och sådana program som ”inte har någon naturlig avsättning på marknaden”. Det är mycket viktigt att public service behåller sitt breda uppdrag och att det finns en tydlig kunskapslinje i public service-uppdraget. Framöver vill vi att public service-företagen ska fortsätta att vidga och fördjupa sitt kulturansvar.

Vänsterpartiet anser att licenssystemet har varit bra eftersom det både har garanterat ett oberoende gentemot statsmakterna och gett en hållbar finansiering. Detta system kommer dock inte att överleva utan förändringar. Sådana förändringar bör utredas med två utgångspunkter: Public services oberoende ska garanteras och finansieringen ska vara långsiktigt hållbar. Finansieringen ska också klara av förändrade mönster för hur allmänheten tar del av public service-företagens tjänster. Regeringen bör tillsätta en utredning med syfte att ta fram en ny finansieringsmodell för public service som både garanterar en långsiktigt hållbar finansiering och public services oberoende. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Jonas Sjöstedt (V)

Jens Holm (V)

Hans Linde (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Rossana Dinamarca (V)